СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 243. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 17-го жовтня 1936. — VOL. XLIV. No. 243. Jersey City, N. J., Saturday, October 17, 1936. THREE CENTS

ЛАНДОН КРИТИКУЄ ПРЕЗИДЕНТА ЗА „РЕГІМЕНТАЦІЮ"

ДЕНВИЛ (Ілінойс). — У своїй черговій передвиборчій промові Алфред Ландон, республиканський кандидат, відповів на шікаговську промову демократичного кандидата Рузвелта та візвав Рузвелта, щоб він відпекався всякої оходи пропагувати далі „засаду рідкости" та регіментацію.

Ландон говорив, що президент Рузвелт словами заявляється за американську систему вільного підприємства, а тимчасом речники адміністрації, прихильні Рузвелтові, заливають край пропагандою, в котрій атакується засади самоуправи й незалежного судівництва.

Він раз повторив думку, що відбудова економічного життя з депресії почалася не завдяки урядові, але завдяки рішенню найвищого суду Злучених Держав, що скасувало „найру".

РУЗВЕЛТ В ОБОРОНІ ПІДНЕСЕННЯ РОБІТНИЧОЇ ЗАПЛАТИ.

ДІТРОЙТ. — Президент Рузвелт промовляв тут до яких 100,000 людей, що зібралися на Кедилек Сквер перед міським ратушем.

Він перечисляв наперед економічні здобутки своєї адміністрації, а потім обороняв свою політику плянування економічного життя. Між іншим підчеркав передовсім потребу плянування робітничої заплати и висказав свою думку, що автомобільні підприємства повинні платити вищу заплату. Він сказав, що в нинішніх часах робітники повинні мати два дні в тижні свобідні від праці. Він казав, що стоїть за Америку з більшим числом свят, з коротшими годинами праці та з більшою заплатою.

БОРОТЬБА МІЖ ПОЛІТИКАМИ ЗА ПУБЛІКАЦІЮ ФОНДІВ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Джозеф Гофі, голова демократичного сенатського комітету, подав до публичного відома факт, що міліонерська родина Дю Понтів жертвувала на виборчий фонд Републиканської Партії $383,000.

Републиканські провідники публично критикують сенатора Гофія за подання цього факту до публичного відома, кажучи, що цим сенатор надужив свого урядового знання для виборчих цілей своєї партії. Вони кажуть, що це є відстрашенням людей, охочих до пожертвовань на Републиканську Партію.

БОРОТЬБА В РОБІТНИЧИХ ЮНІЯХ.

ВАШИНГТОН. — Виконний комітет Американської Федерації Праці пробує довести до розбиття в „Комітеті Промислової Організації". Субкомітет для цеї справи, встановлений виконним комітетом, вислав до поодиноких юній, зорганізованих у згаданому комітеті, листи, в котрих радить їм висказатися, чи вони готові порозумітися з Американською Федерацією Праці.

НІМЕЦЬКІ ФАШИСТИ ЗА ЛАНДОНА.

НЮ ЙОРК. — „Німецько-американський Союз", організація німецьких фашистів в Америці, заявилася за вибір президентом Ландона, бо Союз переконаний, що адміністрація Ландона була би прихильніша для теперішнього німецького уряду, ніж адміністрація Рузвелта.

Представники німецької амбасади невдоволені з такого поставлення справи, бо це виглядає, немовби німецькі фашисти втручувалися в американську політику.

КАТОЛИЦЬКА ГАЗЕТА ОСУДЖУЄ О. РАЙЕНА И О. КОКЛИНА.

БОЛТИМОР (Меріленд). — Часопис „Католик Рев'ю оф ді Арчдайосіз оф Болтимор" критикує в своїй передовиці монсіньора Райена й о. Коклина за взаїмне поборювання себе в публичних промовах.

„Якби так оба ці шановні отці вступили на якийсь час до картузійського монастиря, де всі обовязані вічно мовчати", каже стаття, „то вони зробилиб велику ласку церкві й краєві".

ЗА ВБИВСТВО ДИТИНИ МАТІРЮ.

НЮ ЙОРК. — Кілька днів велася тут розправа проти Елизабети Смит, 18-літньої дівчини, за вбивство власної дитини.

Арештовано її 11-го квітня ц. р., кілька днів після цього, як на подвірю під домом, де вона жила, знайдено неживу дитину, що видимо згинула від упадку. Прокураторія обвинувачувала незамужню дівчину, що вродивши дитину, кинула її з даху на подвіря й убила.

Присяжні по 4 годинах нарад признали дівчину винуватою вбивства дитини в другому ступні.

КАНАДА" ВІДНОВИЛА ТОРГОВЛЮ З РОСІЄЮ.

Зараз після повороту міністра торговлі і промислу, Ойлера, з Москви були поголоски в Оттаві, що уряд премієра Кінґа відновить торговлю з Росією, з якою премієр Бенет зірвав торговельні звязки в лютім 1931 року. Тоді заборонено привозити з Росії вугіль, дерево ріжного роду шкіри. Тепер все те можна буде спроваджувати до Канади.

Канада продавала Росії дійні корови, коні, насіння і деякі металі. В 1930 році Канада продала Росії ріжних товарів вартости $3,738,401, а купила з Росії товарів вартости $909,-525. Видно отже, що для Росії торговля з Канадою не дуже поплатна. А коли большевики таки настоювали на віднову торговельних звязків з Канадою, то хіба в тій самій цілі, що з Америкою, а іменно: щоб під покришкою торговельних взаємин вести комунистичну пропаганду. В тому ділі вони вже специялісти й неодин край так перехитрили.

КАНАДА ПОЗБУДЕТЬСЯ НАДВИШКИ ПШЕНИЦІ.

Збіжеві знавці кажуть, що надвишка канадійської пшениці при кінці липня ц. р. була 109 міліонів бушлів. Цьогорічний урожай обчисляють на 233 міліони бушлів, або 342 міліони бушлів разом. Для власного вжитку Канада потребує 100 міліонів бушлів річно, з яких від 33 до 35 міліонів бушлів треба на насіння, а решта на муку і для худоби. Отже щоб зовсім позбутися надвишки, треба би продати 242 міліони бушлів. Минулого року Канада продала 254 міліони.

КОЛЬОНІСТАМ ЗАМАЛО 5-ГЕКТАРОВИХ ГОСПОДАРСТВ.

Поморська преса друкує протести зорганізованих кольоністів Великопольщі й Поморя проти того, щоб творити 5-гектарові господарства на просторі обох західних воєвідств. Осадники є тієї думки, що творити господарства нижче 15 гектарів орної землі в умовах познанського й поморського воєвідства — шкідлива річ. 5-гектарові господарства помножать рільний пролетаріят, а зуживаючи продукти землі тільки для себе, спричинять упадок торговельного життя.

ЛІКАР, ЧИ ЗНАХОР?

Головна лікарська палата в Польщі доповнила т. зв. кодекс, що нормує основи лікарської етики. Лікар не сміє співпрацювати із знахорями та особами, що займаються нелегальним лікуванням. Не вільно йому також уживати таємних способів оздоровлювання.

ПОЛЬСЬКІ МАНАСТИРІ В ГАЛИЧИНІ.

Манастир домініканів у Тисьмениці, в товмацькому повіті, мають зліквідувати. На вістку про не місцеві польські діячі вислали до архиєпископа Твардовського депутацію, домагаючися, щоб манастир домініканів залишити з огляду на його кольонізаторську місію в околиці.

ДИВНА ПРИГОДА УЧИТЕЛЯ.

В одно-кімнатнім мешканню Ернеста Германа Пфенингверта, 74-літнього спенсіонованого вчителя в Ню Йорку, знайдено його неживого. Розсліди поліції й судового лікаря переконали їх, що старець певно згинув від небувалої пригоди. Коли він виходив з купальні, його пояс, котрим він обперізував сильно свої три светри, зачепився за клямку дверей, так, що він упав. Несподіванка, видимо, так застрашила старушка, що він дістав удар серця.

„ЖИДИ! ЗАБИРАЙТЕСЯ ВІДСИ!"

В Соколак, високомазовецького повіту, підчас торгу селянська молодь обходила жидівські страгани з окликами: „Жиди! Забирайтеся відси! Щоб до 10 хвилин не було тут по вас сліду!" Жиди послухали заклику й звинувши страгани, покинули базар. Пятьох учасників бойкотової акції арештували. Підчас торгу в Замброві перевернули три жидівські страгани. В одного жида вибили шиби. („Наш Пшеґльонд").

ВБИЛИ ВЛАСНИКА САДУ.

В місцевости Городок, пов. Горлиці, дісталися в ночі до саду Миколи Грибоша кілька злодіїв і почали рвати сливки. Почув це Грибош і вийшов з хати до саду, щоби сполошити злодіїв. Однак злодії відповіли револьверовими стрілами і положили господаря трупом.

БРАТ УЗЯВ БРАТА В ПОЛОН.

Французька преса оповідає таку подію, яка сталася на днях в Еспанії підчас боїв під Сарагосою: Російський еміґрант Іван Разумов, ворог комуністів, зголосився до армії еспанських повстанців і, брав участь у боях проти війск еспанського уряду. Він належав до полку чужоземної легії в Мароку.

Брат Івана Разумова, Фидір, перебувши десять літ на еміґрації, став соціялістом і, не маючи з чого жити у Франції, виїхав задля кавалка хліба до Мадриду, де зголосився до червоної міліції, яка боролася проти повстанців.

Ще в 1930 році два брати через ріжниці переконань розійшлися й жили окремо: один в Еспанії, другий у Франції.

Рідна сестра тих двох росіян жила зі старшим братом, і недавно підчас боїв у Барсельоні згинула від вибуху бомби на вулиці.

І ось підчас одної битви коло Сарагоси Іван Разумов, як старшина повстанців, взяв у полон 28 червоних міліціонерів. Переглядаючи полонених і розмовляючи з ними, він пізнав між полоненими свого брата Федора, який боровся проти повстанців.

Обидва брати, хоч і політичні вороги, привиталися сердечно, повечеряли разом у таборі, потім Іван Разумов подарував братові 100 франків і дав наказ відтранспортувати його до табору для полонених у північній Еспанії.

Іван Разумов воює далі.

ПРОТИ ІМІГРАЦІЇ ДО КАНАДИ.

В Брентфорді, Онт., відбувся зїзд лікарської організації, що прослідже поступ раси. Один з бесідників на тому зїзді, д-р Готтон, сказав у своїй промові таке: „Якщо булаб допущена необмежена іміграція до Канади, то тоді Канада може скоро перестати бути британським краєм. При необмеженій іміграції можуть бути дуже небажані наслідки як із соціяльної так і з біольоґічної сторони". З того видно, що противники іміграції й іміґрантів далі поширюють расове упередження, а свою ворожість зачинають уже й науково обосновувати.

СКІЛЬКИ УКРАЇНЦІВ У КАНАДІ.

Як відомо остання статистика населення в Канаді, переведена в році 1931, є наскрізь фальшива, бо вона не виказує дійсного числа українських поселенців у Канаді. Згідно з тодішнім зарядженням уряду ті, що списували статистику, у дуже численних випадках записували наших людей не як українців, а як поляків, румунів, чехів і москалів, згідно з тим, з якого краю хто приїхав. Отже українців, які приїхали з теперішньої Польщі, записували як поляків, тих, що приїхали з Буковини, отже зпід Румунії, записували як румунів, інших знов записували як москалів або чехів. Одним словом, статистика, яку проголосив уряд у році 1931, є щодо українців зовсім невірна.

Урядова, отже невірна статистика виказує, що українців у Канаді є всього 225,112. На ділі всіх українців у Канаді є коло 400,000 душ.

Урядова статистика виказує 871 українців у Новій Скошії, 12 у Ню Бронсвик, 4,340 у Квебеку, 24,426 в Онтаріо, 73,606 у Манітобі, 63,400 у Саскачевані, 55,872 в Алберті, 2,573 у Британській Коломбії і 2 у Юкон. Разом 225,112.

НА ЩО ЗІЙШЛА САЛЯ НАРОДНЬОГО ДОМУ.

Польські напіввійськові організації у Львові, що хотять дальше грати ролю оборонців польськости цього міста, стараються всіма способами замаркувати в очах населення своє існування. Вони при допомові публичних фондів приступили до будови „Дому жолнєржа", а в останньому часі заходяться над створенням „Театру жолнєржа". Втішаючись підтримкою урядових військових ченників, вони вже добилися для цього театральної салі. Як звіщає польська преса, управа „Театру жолнєржа" обняла в посідання салю Українського Народного Дому, в якій містився донедавна зліквідований „Театр Ріжнородностей". От до чого довела кацапська господарка цією всенародньою установою! Український театр не має у Львові де приміститися, а саля Народнього Дому, збудована колись тільки для потреб українського мистецтва, разом з меншими салями, де в 1918 р. знаходилася головна команда українських військ, перейшла в руки „театру жолнєржа"!

ВЕЛИЧАВИЙ ЗДВИГ УКРАЇНСЬКИХ СОКОЛІВ

СТАНИСЛАВІВ (Галичина). — В неділю, 6-го вересня ц. р., відбувся в Станиславові окружний сокільський здвиг, у якому взяли участь 1,015 умундурованих соколів, 1,110 соколиць та 818 дорості. Зїзд випав величаво. На спортовій площі ті тисячі умундурованої та вишколеної української молоді виконали ріжні сокільські вправи. Дуже гарне вражіння зробило переведення сокільської присяги. Голова Сокола-Батька, інж. Хроновят, виголошував слова присяги, а три тисячі молодих грудей повторювали за ним. Над стрункими рядами вирис ліс піднесених правиць. У всіх присутніх забилося серце живіще, зросла віра у національний ідеал. На зїзд прибули тисячі селян з околичних сіл.

НОВІ УКРАЇНСЬКІ ЧАСОПИСИ.

ЛЬВІВ. — У Львові появилося перше число нового українського часопису „Фронтом". Це орган, що поставив собі за мету боротьбу з комунізмом, марксизмом і матеріялізмом. Зміст першого числа живий і цікавий. „Фронтом" має появлятися тричі на місяць. — В Ліберці, в Чехословаччині, почав виходити від 1-го серпня український націоналістичний місячник „Український Шлях".

ІСТОРІЯ ПОВТОРЯЄТЬСЯ.

ЛЬВІВ. — Львівський часопис „Діло", ч. 212, описує привіт, який справила „українська" влада в Києві червоному маршалові Ворошилову в часі його недавніх маневрів в Україні. Головні промови виголосили: Косьор, поляк, і Постишев, москаль. Опісля виступили „українські" делеґації, убрані в шаравари та в козацький стрій. Вони принесли Ворошилову в дарунку витканий руками українських робітниць гобеліновий килим, що зображає тему: „Маршал Ворошилов витає козацькі полки". Дали йому також вигаптовану сорочку. Другу таку саму сорочку дали йому з проханням передати Сталінові. Дочці Сталіна, Светляні, вони передали цілий український одяг. „Діло" нагадує, що в 1909 р. коли приїздив московський цар до Полтави, щоб ушанувати 200-ліття перемоги над Мазепою, його теж „українські" делеґації, убрані в національні строї, витали хлібом і сілю та дали для його сина в дарунку гаптовану українську сорочку.

РУСИФІКУЮТЬ УКРАЇНУ.

КИЇВ. — Большевицькі „Вісті" з 11-го вересня ц. р. пишуть, що всі школи в Україні приготовляються до так званих „днів Пушкіна". Пушкін був славним московським поетом. Від листопаду ц. р. зачнуться по всіх школах відчити про нього, приготовлені шкільною владою. Зорганізують теж позашкільні відчити про твори Пушкіна і його життя та даватимуть їх по ріжних драматичних, літературних і виховних гуртках в цілій Україні. — „Комуніст" з 10-го вересня подає, що на підставі рішення ради народних комісарів президія київської міської ради ухвалила назвати вулицю Арсенальну вулицею Каменєва. (Не цього Каменєва, що його розстріляли).

СТАЛІН ПІДТРИМУЄ ЕСПАНСЬКИХ ЧЕРВОНИХ.

МОСКВА. — Сталін, який дотепер мовчав про положення в Еспанії, нагло заговорив. Він сказав, що свобода й визволення еспанського народу це справа цілого світу. Серед московських кругів іде щораз сильніша агітація, щоб Совети прийшли падаючому червоному урядові з підмогою зброї й амуниції.

ДАЛЬШИЙ НАСТУП ПОВСТАНЦІВ.

БУРГОС. — Змоторизовані колюмни еспанських революціонерів вже підсунулися під сам Мадрид. Сподіваються, що в найближчому часі, як тільки революційні війська нагромадять відповідну скількість харчів та амуниції, розпічнеться вже безпосередній наступ на саму столицю. В Мадриді положення гіршає з кожним днем. Кидається деморалізація й анархія. Червона міліція знов зробила облаву на прихильників революції й арештувала 2,000 осіб.

ЛОРД ВІЛІЄМ ПРО ГІТЛЕРА И УКРАЇНУ.

ЕДИНБОРО (Шотляндія). — Шотляндський лорд Вілієм Монтагю-Доглес-Скат сказав, що Гітлер є майже „святим чоловіком", бо він „не курить не п'є, не клене та не має інших гріхів". „Гітлер хоче забрати Україну від Росії", говорив лорд. „Українці ніколи не почували себе частиною Росії і я не маю сумніву, що німці знайдуть серед українців багато симпатиків, коли там дістануться. Клопіт тільки той, що майже кожний край в Европі старатиметься стримати німців від того, щоб вони там дісталися".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of ti Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сиτі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВИБОРИ І ПОЛІТИЧНА ЗРІЛІСТЬ

Цьогорічні вибори вже за плечима. Вже навіть місяць не лишився до них. Не дивниця, що вони так з кожним днем оживають, стають щораз горячіші. Нема нині вже дня без події, що має на них поважне значіння. Кожний говорить про вибори. Виголошують промови. Роблять паради. Кричать радія. Люди вже навіть забувають за кулачних героїв, слухаючи кандидатів.

Реєстрація виборців уже покінчена. Вона виказала величезне зацікавлення виборців цьогорічними виборами. Як видно з числа зареєстрованих виборців, цього року зацікавлення ще більше, ніж було звичайних президентських років. Це знак, що велике число людей в Америці вважає день 3-го листопаду за день важного політичного рішення.

Багато ґазет висказується про цю велику реєстрацію як доказ політичної дозрілости горожан. До певного ступня це правда, але не зовсім. Певно, що людина, яка до виборів не йде, доказує свою байдужність до публичних справ, а тимсамим зраджується, що вона не розуміє звязку між цим голосуванням і власною долею. Одначе, з другого боку, й людина, що йде до виборів, ще тим політичного іспиту зрілости не здає. Можна й до виборів піти, а іспиту політичної зрілости не здати. Здає його тільки той, хто при виборах робить так, як його політичне добро вимагає. Хто йде до виборів, але піддержує ті суспільні сили, що його нищать, що його життя обмежують, той так подібний до зрілої людини, як той, що рубає ту галузь, на котрій сидить.

Видно це наприклад з загрози, яку пускають деякі великі корпорації, що, мовляв, вони видадуть перед самими виборами осторогу своїм робітникам, щоб голосували на кандидата одної великої партії. Кажуть що мають вислати таких осторог 40 міліонів. Будуть старатися заголюкати робітників, щоб вони голосували так, як кажуть їх підприємці. Страшити будуть застоєм робіт на випадок вибору противного кандидата, тому робітники добачують втрату роботи. Хто дістане таку погрозу, той мусить рішитися, чи піддатися такій загрозі й голосувати, як „боси" хочуть, чи рішатися голосувати по своїй думці, хочби навіть прийшлося наразитись на втрату роботи. Дехто може добачити політичну дозрілість у першім поступуванню, а інший у другім. Для першого політика це торг для малих особистих здобутків, для другого політика це вислів своєї найщирішої політичної думки. Для одних така порада „боса" це його право, для інших — це нахабне втручування в інтереси робітників, які мають вирішувати самі робітники.

НОВЕ ПОЛЬСЬКЕ ЗЛОЧИНСТВО

Не вільно називати українські місцевости українською назвою. „Воскресінці" вже тільки „Оскшесіньце", а Зборів тільки „Зборув" і т. д.

Старокраєві часописи доносять про новий польський наступ на західньо - українські землі. Тим разом іде польській владі про те, щоб змусити українців чи українські товариства не тільки у відносинах з польським урядом, але навіть між собою, допомагати затирати український характер українських земель під Польщею. Виставлено вимогу, що коли одно українське товариство пише в якій справі до другого українського товариства, то мусить навіть у цього роду листуванню вживати такої печатки товариства, на якій є вибита назва місцевости так, як ту місцевість назвав польський уряд, а зглядно, як її подає головний статистичний уряд у Варшаві. Та й тут треба підкреслити, що на ділі ще й досі навіть польський статистичний уряд іще не проголосив „Спису місцевостей Річипосполитої", бо польська міністерська комісія ще таких назв остаточно не усталила. Ні теж польський міністер внутрішніх справ, що має в тій справі властиво рішальний голос, іще не сказав його в якійсь ясній формі щодо назв на таких країнських землях як Галичина, Волинь, Холмщина, Підляшшя, Полісся. Але існує польський декрет президента польської держави. з 24. жовтня 1934 р., який відноситься до назви місцевостей. Одначе цей декрет вимагає ще остаточного усталення тих назв польським урядом, що покищо не сталося. Та це не є перешкодою для польської влади в Галичині, щоб уже на підставі декрету президента не вводити нові назви. І, річ, ясна, назви **чисто польські.**

І так староста зборівського повіту вислав на підставі згаданого президентського декрету письмо (з 8. вересня 1936 ч. Б. 42), звернене до управи **„Рідної Школи" ім. Мазепи в Поморянах,** у якім зазначено, що управа Р. Ш. вживає **печатки,** на якій назва місцевости не є подана такою, якою має бути згідно з польськими мовними приписами.

Далі вимагає польський староста, щоб управа „Рідної Школи" негайно змінила українську печатку з українською назвою. Щобільше, польський староста наказує, щоб управа у письмах до уряду вживала тільи такої назви, яку наказує староста. І ще далі: навіть на імпрезах товариства, які воно влаштовує й оголошує афішами, має бути вживана тільки така польська назва, яку подає староста.

Староста ще додатково виясняє, що коли можна в Польщі непольським народностям вживати часами у відносинах з урядом своєї мови, то це не значить, що можна і місцевости, в яких жиють ті народи, називати назвою тих народів, бо називати треба тільки так, як називає їх — **польський уряд.**

Як новий **„документ часу"** подає краєва преса ще й дослівний текст (значить: по польськи) письма золочівського старости з 10. вересня 1936 р., розісланого до українських товариств у повіті, взиваючи їх до зміни назв на українських печатках, як теж і до вживання в листуванню чи на оголошеннях виключно тільки урядової, польської назви.

У всіх тих зарядженнях польської влади є теж зазначене, яка **кара** жде українські товариства, якщо вони не пристосуються до нового зарядження впродовж 14 днів. І тут теж можна завважити нове насильство. Польський адміністраційний закон передбачає за невиконання такого зарядження лише кару арешту до 30 днів, або грошеву кару до 1,000 зл. Та це ще замало для польських можновладців на українських землях. Польські старости **відгрожуються, що порозвязують українські товариства,** якщо вони негайно не виконають їх зарядження.

Ось так виглядає найновіший „здобуток" відомої польсько-української „угоди". Отже має зникнути згідно з пляном польської влади якнайскорше все те, що може комусь нагадувати на українських землях, що це є прадідні українські землі, що там є українські села й містечка, що їх позакладали й поназивали українці, та що в них живе український нарід.

Ось так будуть урядово перемінені всі українські назви на чисто польські з тим, що український нарід буде змушений вживати тільки таких польських назв, якщо схоче оголошувати українською мовою якийсь фестин, чи якесь віче, чи концерт Тараса Шевченка і т. п. Значить, коли (як читаємо в краєвій пресі) читальня „Просвіти" в Сороках захоче влаштувати концерт у память І. Франка, то мусітиме проголосити, що концерт відбудеться в **„Сроках".** А, наприклад, про збори кооперативи в Воскресінцях буде треба оголосити, що збори відбудуться в **„Оскшесіньцах".**

Це нове насильство є тільки дальшою послідовністю польонізаційної політики польського уряду, що змагає до винародовлення непольських народів і до цілковитого відібрання непольським землям їхнього непольського характеру. І діється це в тім часі, коли йде **нова польська кольонізація українських земель,** теж при моральній і фінансовій допомозі польського уряду.

Щож на це порадити? Чи далі вести **„реальну"** політику і далі дурити себе, що можна з польськими діячами чи з польським урядом договоритися до якогось порозуміння? Чи далі можна думати про „реальну" працю, коли на кожному кроці кладе польська влада нові колоди під ту працю і береться тепер нищити нашими власними руками український характер нашої землі?

Здається, що не треба багато думати, щоби прийти до висновку, що нема ніякого дива, що в таких обставинах мусить український нарід братися за радикальні способи оборони свого національного життя; що нема дива, що в таких обставинах існує бойова орґанізація, та, що українська молодь береться полякам відплачувати за їхній терор — терором зі свого боку.

„НАРОДНІ ДОМИ" -- ТВЕРДИНІ ПРАЦІ

Не тільки в старім краю, але й у нас в Америці будуємо по громадах щораз нові народні твердині, які називаємо „Народніми Домами". Тому цікаво буде пізнати ті думки, які виринають у старім краю в звязку з цею справою, а які вартувалоб знати і тим, що і в Америці „Народні Доми" будують, чи ними заряджують. На цю тему читаємо в часописі „Наш Прапор" ось що:

Йдемо вперед! На місце глиняних читальняних домів, з одною — двома кімнатками, будуємо великі муровані „Народні Доми". Вже не вистарчає нам маленька саля зі сценкою, кількома лавочками, тощо. Зріст культурно-освітнього й господрського життя сам викликав потребу цих „Народніх Домів" з просторими салями для читалень, аматорських гуртків, самоосвітніх гуртків, господарських, спортових кружків та кооперативних установ. Життя на місці не стоїть. Воно завжди ставить перед нами, що хочемо жити й розвиватися, наказ: Вперед! Той самий життєвий закон, що викликав потребу „Народніх Домів", вимагає від нас, **щоб ці нові домівки ми виповнили новим життям, щоби праця в них пішла з новим завзяттям, з геройською витревалістю. Хай „Народні Доми" будуть твердинями праці!**

Війна принесла нам багацько живих прикладів геройства, вітваги, витревалости й самоопанування. Маємо чимало своїх героїв, своїх Черників, яких память вічно шануватиме український нарід. Одначе шанування героїв не може обмежуватися тільки до одної святочної академії. Треба шанувати наших героїв плеканням тих національних чеснот, яких носіями були Великі Сини Української Нації. Ті національні чеснoти, як завзяття, витревалість, самоопанування не будуть мертвими поняттями, коли в буденній праці памятатимемо, що не слова, але чин, не деклямація про орґанізаційну працю, але її виконування плекає ці чесноти й кладе сильні основи для майбутности.

Нашою помилкою було — вона ще й сьогодні зовсім не щезла — що ми любили нарікати на „лиху долю", на „нещастя", на наші недомагання; ми просто чванилися своїми болячками, як каліки під церквою, щоб викликати людське милосердя, та... щоб оправдати своє неробство. Зате ми „працювали" в уяві. „Як би — мовляв — гарно було, якщоб так всі взялися докупи... Тоді булоб у нас оце та те. Тоді ми світові показалиб... **В уяві** ми творили могутні партії, орґанізації, реформували світ, тощо. Всяку енерґію до чину топлено в пустих балачках, надіях, словах... А життя йшло дальше. Йшло попри нас, але ми його не виділи, як ще сьогодні не один молодий ученик, скінчивши середню школу, стоїть серед того життя зовсім безрадно, як стоїть перед глибокою водою чоловік, що не вміє пливати. Така „праця" нарікaнням та словами була очевидно — самообманом. Найгарніший плян, якщо його не здійснюємо, є фантазією, грою думок, втечею від дійсности.

Війна — оце мірило сил — показало нам нагу дійсність, навчила глядіти на дійсність отвертими очима. Не пусте слово й бажання, але чин, діло, праця творить дійсні вартості. Не пусті погрози в сторону Янкля, що ось — мовляв — „ми йому покажемо", проженемо з села лихваря, але дійсна кооператива (не паперова!) з дійсними членами, у ділами й торгами. Бо щоби погрозу виконати, треба завзяття, витревалости в праці, треба сміливости в поборюванні перешкод. **Треба глядіти на життя не очима нарікаючого жебрака, але очима добуваючого вояка.** Тоді й життя перестає бути для чоловіка нещасною „долиною сліз", а стає геройським п о х о д о м вперед до кращого завтра, тоді праця в установах не є тільки сповнюванням „важких обовязків", але радісним виконанням завдань, які на кожного вкладає нація. Для справжнього вояка є найбільшою честю брати участь в боях на найнебезпечніших відтинках фронту. Для нас, що живемо теж у найнебезпечніших переломових для української нації часах, повинно бути честю, що саме ми можемо в таких часах поставити свою цеголку до великої будівлі майбутньої могутности.

Будуємо великі „Народні Доми". Радіємо, коли бачимо, що не тільки старше громадянство й молодь, але теж наші наймолодші з правдивим козацьким завзяттям працюють при будові, бажаючи не тільки дорівняти старшим, але й їх перегнати. Та ще більшого завзяття треба, коли ці великі домівки готові. Їх — як ми сказали — треба виповнити ширшою працею. Просторі кімнати та салі дають можність провадити інтензивну працю в осени, в зимі в усіх напрямках і ділянках. Треба заздалегідь намітити плян праці, подбати про відповідні відчити, господарські курси, дискусійні вечори, концерти, вистави та забави. Треба мати в памяті, що ті „Народні Доми" повинні з часом перемінитись у „хлопські університети", де селянство добуватиме знання, яке потрібне до того, щоб наше село дігнало західньо-европейське село, щоб наше село помогло як слід добути українській нації належне їй місце під сонцем. Як сорок-міліонова нація, ми не сміємо волочитися за малими народиками, не сміємо мати неграмотніх, не сміємо бути народом припадку, не сміємо чекати, що „доленька" принесе. Мусимо самі кувати свою долю витривалою й завзятою працею. Тоді не буде історія нами помітувати. Тоді ми самі будемо творити історію.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

(32)

Наніч зупинилися на полі за містечком. Поле широке, рівне, як гляне око — заставлене безконечним тобором війська і втікачів. Ніде ні одного шматка вільного місця. Люду скрізь, мов комах у комашні. Добре, що принаймні розбились хмари і загроза дощу проминула. Холод також не дуже дошкулював.

Отаборилися в невеличкому проході між військовим і цивільним табором. Володько має досить клопоту. Нема чим поприв'язувати наніч худоби. Нема з чого класти вогонь, нема на чому спати. У таборі втікачів розпалюють вогні. При найближчому возі мати проказує голосно своїй дитині „Отче наш". Слова виходять у неї з „нашою вимовою". Це мабуть „галіціянка". Чоловік размахує високо над головою сокирою — коле великі дилі на дрова. У військовому таборі сурма висурмлює до вечері. Шляхом гудуть і котять з розсвіченими зірками самоходи.

Володько думає, як і де роздобути найнеобхідніше для нічлігів. Дівки, мов потомлені кури, поприсідали до землі, повкривали брудні, босі ноги спідницями і плачуть. „Боже, які вони дурні" — думає Володько. „Відразу плачуть... А не бійсь... Як виходили з дому, не думали, що будуть там робити"...

Володько йде між табор, збирає розкидані купки зімнятої соломи, полінця дров, бляшанки з консерв. Все це зносить до свого табору. Йому зовсім не смутно. Навпаки. Це нагадує якусь фантастичну пригоду з книжок... Може це вони в якомусь татарському полоні, насильно вирвані з рідних гнізд. А може вони плили розбурханим морем, корабель їх розбився, а вони змушені були пристати до якогось берега дивовижнього царства, де ввесь народ жие на возах. І тому вони мусять якось рятувати себе, знаходити вихід з положення, давати собі раду.

Ось Володько назносив уже чимало соломи. Можна буде розстелити її і всі спатимуть солодким сном на мягкому леговиську під ясними далекими зорями. Ось у нього купка дров, якась бляха, досить для кожнього консервних бляшанок.

Почекайте тільки трохи. Він ось побіжить до он-того воза і позичить головешку з вогнем. То добрі люди... Просимо, просимо. Візьми собі... Вогню ми, дяка Богові, не купуємо... Божий дар...

Володько несе головешку, іскри навколо, мов золоті бджоли, мотаються і зникають, не долетівши до землі. Дівки бачать, що він працює — почали й собі рухатись. Кожна за бляшаночку і давай корови турбувати. Ті вділили їм, скільки могли, теплого молока. Хліб є, мясо є.

Ось Володько вже колінками рачкує, виставив полатану сіданку догори, а носа мало не до головешки приложив. Зі всіх своїх сил дме на жар, приложивши до його зубів пучок соломи. Ось дим пішов і просто клятий до очей преться. Володькові очима й носом трохи мокрого потекло, але на теж йому кулаки дані, щоб міг його як слід підтерти. А до того можна міцно шморгнути носом і „бодай ти згоріло" від щирого серця вилаятися.

Вогонь радісно бризнув. Володько зривається на ноги і дивиться вниз, мов переможець. Тріски, відламки з возів, якісь, Бозна, ким викинуті, кусники дерева виявили з себе найкращу поживу, яку вогненні язики смакували з найбільшою насолодою.

Дівки злазяться зі всіх боків, оточують вогонь і гріють ноги. Їх обличчя поволі ясніють. Їли хліб з мясом, пили молоко.

Володько не буде отак собі сире молоко пити. Він ось має чудесну бляху, яку знайшов отам коло московського обозу. Положить її, поставить на неї консервну бляшанку. Ну, ось бачите. Вогонь горить і молоко пражиться. А хіба йому язик втече, як трохи почекає?

— О, о, Володьку! Молоко перевернулось!... А бодай ти згоріла, сама бляхо! Не треба її лаяти, бо вона й сама згоріла. Як може чоловік знати, що та бляха з якогось такого заліза, яке (халера паршива) взяло та й згоріло. Бляшанка провалилась, перекинулась. Молоко все на вогонь... Ах!...

Володько рятує вогонь. Коби хоч вогонь був, а він уже якось переспить цю ніч і без молока. Кладе солому, сухі тріски... Вогонь прорвався знов, і знов весело від нього стало. Молоко шипить собі по землі, яка поволі втягає його в себе.

Кузьмова червонощока й кароока моргуха, Христя реготом зайшлася. Володько глянув на неї недобрим оком. Чого то, мовляв, скалити зуби...

Але вона не тільки реготала. Ні. Вона взяла свою бляшанку, пішла між корови. Ті, неборaки, також тут навкруги скупчились, жують широкими губами і з байдужими очима, думають, мабуть, до безконечности дурну думу. Скоро зациркало у бляшанку прутніми струмками молоко і по хвилі Володько знов примощував до вогню свою порцію. Вперся. Раз казав, що сирого молока не пє, то значить, не пє... І на цей раз таки перепер. Молоко закипіло, а Христя по свойому раділа також. Хто знає, чи й не сподобався їй отой самий дивачок Володько... Хто знає...

Вечір не забарився довго. Вогні у таборі поширились, пояснішали. При сусідньому вогнищі сидить на комердяці сухий довговязий дядько, курить люльку і плює в вогонь. Володько покинув дівок і підійшов до нього.

— Я знов до вас. Бачите, ми вибралися з дому з худобою наперед... Наші завтра приїдуть... Нічого з собою не маємо... Чи не сказалиб ви мені, дядьку, де тут дрова на вогонь будуть...

Дядько не відповів відразу. Ні. Він перш усього виняв з рота люльку, сплюнув, приплющивши очі, в вогонь, повернув голову до Володька.

— Що? — проговорив уривно. Володько мусів ще раз повторити своє прохання...

— А тиж звідки?...

З Тилявки.

— З Тилявки?... Хм... А далеко там війна?...

— По правді сказати, не знаю. Як ми виходили, кажуть, за Кремянцем ще була.

— Еге! — Тьху! — і затягнувся. Володько ніяковіє. Якийсь дивний чоловік... Жінка його, що проказувала „Отче наш", мабуть спить. Дитина також мабуть спить. А він от сидить і журиться, а може й не журиться, бож вираз лиця його не сумний. Віз з будою стоїть. Коло нього пара коней і корова. Під возом цебрик. До полудрабка підвішена дійниця.

(Дальше буде).

ВЕЛИКИЙ ПОЧИН

З найбільшим задоволенням і з почуттям правдивої гордости можемо ствердити, що нині, на початку шкільного року, маємо нове придбання в царині національної освіти — це відкриття **Української Високої Школи Політичних Наук**. Треба зазначити, що школа цього роду є новиною навіть у націй, які жили далеко більш нормальним культурним життям, ніж ми. Треба вказати, що ще й нині не всі держави їх мають. І ось факт заснування власне такої модерної школи **української**, та ще й при сучасним положенню нашого народу, — є безперечно першою подією — і то не тільки культурною, але й національно-політичною. Цей бо факт найбільш яскраво говорить про могутню потенціональну силу українства, про безперервний і непогамований рух наперед, — рух, що вже нині ставить Націю Українську на рівні з модерними націями европейськими і заповідає певну перемогу наших ідеалів...

Що це за школа, які її завдання й програма? На це запитання дозволимо собі відповісти якнайкоротше, бо українське громадянство вже мало нагоду читати в часописах оповістки про неї та короткі повідомлення. Тут повторимо про неї, що повстає ця висока школа політичних наук при відомому Українському Технічно-Господарському Інституті позаочного навчання в Подєбрадах, буде провадитися кореспонденційною методою й матиме шестисеместровий курс навчання. Можемо також подати, що повстає ця школа не як несподіванка чи данина моді, а як глибше продуманий плян. Треба сказати, що вже давно, ще з початком існування Інституту, слухачі його, особливо ті, що студіювали на економічно - кооперативному відділі, нераз підносили в листах своїх думку, що треба заснувати якісь курси суто-політичних наук, а також журналістики. Ці кореспонденти вказували, що нині, в добу загостреної політичної боротьби на цілому світі, коли Українська Нація волею подій може опинитись у вирі цієї боротьби, не може вона залишитися надалі обезброєною, або воювати примітивними засобами, що неминуче привелиб до поразки.

Провід Інституту, самозрозуміло, поділяв ці думки, але справа позаочного навчання пять років тому взагалі була цілковитою новиною на українському ґрунті. Треба було тому спочатку закінчити організацію вже розпочатих відділів Інституту, що мали за собою певні традиції ще з Подєбрадської Академії, з лона якої народився Інститут, і вже потім думати про дальше розгалуження школи. Тільки нині, коли показалося, що позаочна метода навчання високошкільних предметів дає цілковито задовольняючі наслідки, коли Інститут щасливо доводить до кінця чотирьохрічний високошкільний курс економічно-кооперативного відділу, коли виявилося, що справа з окремими ширшими курсами, як українознавство та інші цілком себе оправдали, — тільки тоді Інститут на основі здобутого досвіду рішив поставити на порядок денний таку нову й поважну справу, як **Висока Школа Політичних Наук**.

При інших, нормальних, умовах цей акт був би відзначений офіційними урочистостями, численними привітаннями і т. д., але школа повстає не на своїй землі, в еміграційних умовах, — тому мусимо обмежитись лише духовим, моральним задоволенням.

Не потребуємо на цім місці говорити про потребу такої школи, як також про необхідність записуватися до неї. Повторюємо: школа повстає передовсім на вимогу української молоді, — правда, тої передової серіозної молоді, що, накреслюючи перед собою шлях громадянської чинности, хоче ступити на нього не як аматор і ділетант, а як цілком озброєний вояк. Ми зазначили, що більшість держав Европи має в останній час бодай по одній такій школі. За взірцем цих шкіл повстає й наша, українська. Контингент слухачів у цих школах в Европі дуже ріжноманітний. Тут студіюють люди, що не мають і середньої формальної освіти (але з відповідним приблизним розвитком), але студіює також багато людей з закінченою високою освітою і поважним практичним стажем: журналісти, редактори, службовці міністерств, — особливо закордонних і внутрішніх справ, — молоді політики й дипльомати. Всіх їх обєднує змагання — бути на великій арені політичного життя й праці **справжніми фахівцями й мистцями**, а не провінціоналами й наївними обивателями. У цих школах вони поруч наук правничих і економічних студіюють науки з галузі практичної політики, як історія й техніка парляментаризму, історія політичних рухів і політичних партій, техніка дипльоматичної служби, військова справа, нарешті цикль наук журналістичних і справа редагування та видавання часописів і книжок, дописування до часописів, телеграфічні агенції, пресові бюра, справа пропаганди й реклями і т. д. Як бачимо, науки цікаві не тільки лише для фахівців, але для кожної інтелігентної людини. Ці, власне, дисципліни будуть викладатися в українській школі. Спеціяльну увагу в політичній школі мають заняти науки економічні, та це й зрозуміло: завжди, а особливо нині, зміст політичних наук є економія.

Ідучи за здобутим досвідом і залишаючись вірним своїм засадам, Інститут визначив можливо скромну платню за навчання в Школі Політичних Наук (600 кч. річно), що має повернути лише дійсні видатки. Як відомо, всі слухачі дістануть у власність підручники з усіх наук, що входять у програму школи. Після закінчення студій в абсольвента школи лишається цінна бібліотека підручної літератури, необхідної для кожної інтелігентної людини. Абсольвенти школи, як звичайно, діставатимуть належні дипльоми.

Нині, коли Українська Висока Школа Політичних Наук ще тільки виступає на арену нашого політичного життя, не можемо побажати їй якнайбільшого успіху, а також, щоб вона знайшла серед українського громадянства належне зрозуміння, щоби суспільство достойно підтримало інституцію, яка має ще раз документувати перед світом нашу культуру й політичну зрілість.

А. Краевий.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Діяльність Українського Демократичного Клюбу.

В часі літнього сезону організаційна робота в Українським Демократичнім Клюбі в Елизабеті була послабла. Та це не диво, бо в часі літа кожний хоче скористати з вільного часу, щоб відпочити й набрати свіжих сил до праці в наступнім році. Одначе з приходом осени в нашім Клюбі, так як і по інших організаціях, громадська праця починає оживати. 10-го вересня б. р. відбулося засідання виконного комітету Клюбу, на якому обговорено багато громадських справ та пороблено приготування до дальшої клюбової активности.

Найважнішою справою в теперішню хвилю є надходячі президентські вибори. Рівночасно з ними відбудуться також вибори інших високопоставлених урядників стейтових чи федеральних. Політичні партії змагаються з собою та стараються за всяку ціну перехилити загал на свою сторону. Ведуть вони свою пропаганду не тільки англійською мовою, але також усіми чужинецькими мовами.

Виринає питання, як нам, українцям, поступати в часі цих виборів. Чи ми маємо брати активну участь у них, чи може краще буде, коли стояти будемо на боці. На ці питання не тяжко знайти відповідь, бо настільки ми вже всі політично виховані, що знаємо, що той, хто стоїть на боці й не бере ніякої участи в політичному життю, мусить програти. З цього боку підійшов до справи також виконний комітет Українського Демократичного Клюбу й порішив узяти чинну участь у цих надходячих президентських виборах. У тій справі комітет ухвалив влаштувати в Елизабеті громадське віче, на якім поруш[е]но ріжні політичні справи, звязані з тутешним американським життям.

Ще раз треба підкреслити, що той, хто стоїть на боці й не бере ніякої участи в політиці, мусить програти. Бо в політиці числяться із зорганізованою силою. Хто має цю силу, хто може похвалитися, що за ним стоїть суспільність, і то така суспільність, що може голосувати у виборах, то того шанують та зі свого боку роблять йому прислуги. Тому саме українські громадяни міста Елизабету й околиці повинні прийти громадно на це віче, щоб тим показати американцям, що в нас є сила, з якою треба числитись.

Крім цього бесідники Демократичної Партії постараються вияснити присутнім слухачам ріжні важніші проблеми теперішньої американської політики, за що спереча́ються дві найбільші американські партії, Демократична й Републиканська, та яка може бути користь, евентуально шкода, з їх програм. Бесідники будуть промовляти по англійськи й по українськи.

Другою справою, над якою нараджувався виконний комітет, було переведення переписі серед українських емігрантів. Ще раз треба згадати, що американці числяться тільки із зорганізованою силою, організованою суспільністю. Тому, що ми є недержавний нарід, і що при попередніх вписах нам робили ріжні перешкоди в подаванню нашої української національности, а також тому, що багато наших людей з недбальства або з несвідомости не подавали свою національність як українську, тільки як якусь іншу, тепер є нас мало записаних по ріжних американських списках. Тому й нами мало числяться. Тепер ми мусимо це якось направити і мусимо переводити ці списи самі, додатково, щоб виказати перед американцями, що нас є значно більше число ніж те, що записане у списках. В тій цілі Демократичний Клюб хоче при помочі своїх членів перевести спис в Елизабеті й околиці, який виказав би, що нас у цілім Юніон Кавнті не є лиш 250, як подав попередний урядовий спис, тільки багато більше. Тому, коли зайдуть до громадян Елизабету й околиці члени Клюбу цей спис зробити, то хай громадяни підуть їм назустріч. Головне, щоб виразно подали свою національність, що вони є українці, бо про це нам якраз найбільше йде. Коли буде нас поважне число, то потім будуть з нами більше числитися в розділі підмог, чи то в якихсь міських роботах і т. п.

Від ряду літ Український Демократичний Клюб в Елизабеті помагав українцям у придбанню перших та других горожанських паперів. Він займався також ріжними, чисто українськими справами та переводив у себе збірки на ріжні народні цілі. Взявши це під увагу, можна сказати, що українські мешканці Елизабету повинні його піддержати та до нього вступати.

Іван Клок.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ.

Новий університетський курс української мови.

Минулого вівтірка (13. ц. м.) відбулася тут перша лекція нового курсу української мови під проводом Колюмбійського університету в Ню Йорку. Курс української мови, заснований у згаданім університеті минулого року, називається вищий курс (advanced course), а новий курс має назву (intermediate course). Тому, що цей курс дає Extramural Department (департамент поза мурами университету), він коштує за один піврік лише $20 (вищий курс коштує $42.-50).

Науки на тім курсі в Джерзі Сіті відбувається в домі Інтернаціонального Інституту (International Institute, YWCA) під ч. 91 вул. Мерсер (коло Публичної Бібліотеки) кожного вівтірка від години 7:30 до 9:30 ввечір. Записались покищо 10 учениць і учнів (стільки треба осіб, щоб курс можна було відкрити).

Коло 8-мої години п. Володимир Вагнер представив учням д-ра Колмана, професора Колюмбійського університету, а потім усіх школярів по черзі — д-рові Колманові. Д-р Колман пояснив присутнім, що це такe той курс, що вони на нього записалися, які його вимоги і які користи. Побажавши курсантам і їх учителеві якнайкращих успіхів, він вийшов до іншої кімнати, де він учить такий же курс польський. Забрав слово вчитель О. Стеткевич. Він подякував гром. Вагнерам за те, що взяли на себе труд зібрати потрібну скількість учнів на цей курс, а учням подякував за те, що набрали охоти запізнатися ближче з українською мовою. Він накреслив їм коротко плян їхньої науки і подав способи та методи, яких буде вживати при навчанню. Потім розповів дещо про словянські племена в старині, про новітні словянські народи, які з тих племен повстали, а врешті про прасловянську мову і повстали з неї теперішні словянські мови. Показав їм церковну книжку, друковану 1720 року кирилицею (мова церковно-словянська), потім російське письмо, друковане гражданкою й етимологічним правописом, і нарешті російське письмо, друковане фонетикою. При кінці, порівнюючи мову англійську з українською, вияснив на ріжних прикладах, що становить духа кожної мови і на які речі треба звертати головну увагу, щоб навчитися якоїсь мови в слові і письмі. Завдавши учням відповідну домову задачу, вчитель закінчив першу свою лекцію, висловлюючи надію, що всі учні наберуть охоти до науки мови Шевченка і Франка.

Учениці й учні заявляли поодиноко, що ціла та лекція їх дуже зацікавила і що вони будуть дуже радо вчитись української літературної мови.

Що той курс вдалося заснувати, це треба завдячити пані Анастасії Вагнеровій, предсідниці Союзу Українок в Америці. Як бачимо, вона щиро працює для української справи на ріжних ділянках, а та праця вінчається видимими успіхами.

Сусід.

— Прошу мені дати склянку содової води.
— Із соком, чи без соку?
— Без соку.
— А без якого?

ЩО ВИ ВОЛИТЕ: ЗАПОМОГУ, ЧИ ПЛАТНЮ ЗА ПРАЦЮ?

Чим ви воліли би бути: одним із тої сірої маси безробітних, що безцільно блукають крутими стежками, щоб тільки дістати запомоговий квиток, чи робітником, що працює цілий тиждень та одержує кожного тижня запрацьовану платню?

Чи хотілиб ви мати добру страву на столі, нову сукню для своєї жінки, добрі черевеки для дітей, чи теж задовольнятися тим, що вам у запомозі видасть уряд?

„Новий Лад" („Ню Діл") дасть вам запомогу, або мізерну платню за вашу крутанину на державній роботі, якщо ви маєте досить політичної ласки, щоб дістатися на роботу „Довблю-Пі-Ей".

Лендон і Накс збудять у нації довіря. Вони розбудять надії бізнесу. Фабрики відчиняться, а ряди їхніх робітників зростуть. Ми повернемось назад до старо-американського рівня життя, що був найвищим рівнем на світі. Повернемось назад до американської системи чесної праці, економії й успіху.

Усі ми, чи теж наші родичі, чи прародичі, прибули до цієї країни, бо вона була країною свободи й нагоди. Це була країна свободи думки, слова і діла. Люди, що положили основи під цю державу, мали відвагу й ініціятиву боротися з суворими противенствами. Вони боролись і перемогли. Ми, сьогодняшні горожани, що творимо Америку прийдешніх часів, маємо право на таку саму нагоду та свободу, якої заживали горожани минулих поколінь. Ми маємо право, яке нам з уродження належиться, на відвагу й успіх.

За урядування „Нового Ладу" горожани Злучених Держав є приковані до нужди, так, як вязні в ланцюгових гуртках. Теперішня адміністрація хоче, щоб ми жили в такому пониженні, в якому жили колись невільники февдальної Европи. А адміністрація, загнавши нас вперед у безпорадне положення, надіється на наші голоси, мовляв, за це, що вона нас урятувала від голоду.

Але як же врятував нас „Новий Лад"? За його панування ми конаємо поволі з голоду.

Наша надія, і то одинока надія, є на це, що уряд Републиканської Партії з Ландоном і Наксом на чолі приверне нам рівновагу та забезпечення, незалежність думки, слова та діла; що приверне нам дійсну платню за кожнотижневу дійсну працю.

(оголош.)

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ЖЕРТВИ НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ З НАГОДИ ШЕСТОГО ЗЇЗДУ ОДВУ.

Асторія, Л. Ай., Н. Й.: Відділ ч. 1. ОДВУ $50; тов. „Просвіта" в Н. Й., Запорозька Січ і асторійська громада по $25; Леся Кухар і Катерина Грицишин по $5. **Бруклин, Н. Й.:** Відділ ОДВУ ч. 43 $10. **Ню Йорк, Н. Й.:** Від. ОДВУ ч. 10 $50; Від. МУН ч. 11 $25; У. Ч. Х. ч. 32 $10; Від УНС ч. 204 $10; Тов. „Дністер $25; пані Анна Середа і Я. Удич по $5. **Клівленд, О.:** Від. ОДВУ ч. 8 і Жін. від. ОДВУ ч. 8 по $10; Вільні Козаки, від. УНС ч. 125, Від. УНС ч. 334 і Від. Союзу Українок ч. 14, від. УНС ч. 364 і від. УНС ч. 112 по $5; грек. кат. парохія $20; від. У. Н. С. ч. 336 і від. УНП ч. 125 по $5; тов. св. Петра і Павла $10; укр. прав. церква $3.55; Від. УЧХ ч. 8 $10; о. М. Запаринюк $3; О. Стойко і М. Бурко по $2; Д. Загута $1; **Гемтремк, Міш.:** Від. ОДВУ ч. 4 $25; Від. МУН ч. 4 $5; від. У. Н. С. ч. 94 і від. УНС ч. 104 по $25; від. УНС ч. 20 $5; Укр. Дем. Клюб $15. **Дітройт, Міш.:** Від. ОДВУ ч. 24 $100; Хор „Думка" $10. **Сиракюз, Н. Й.:** Від. ОДВУ ч. 9 і від УНС ч. 282 по $5; У. Ч. Х. ч. 9 $3. **Філядельфія, Па.:** Від.ОДВУ ч. 12 $50; Укр. Амер. Клюб $10. **Мінеаполіс, Мінн.:** Від. ОДВУ ч. 32 $10. **Шікаго, Ілл.:** Від. ОДВУ ч. 4. $15; від. МУН ч. 46 і від ОДВУ ч. 47 по $10; від. МУН ч. 47 $5; від. ОДВУ ч. 2 $29; від. МУН ч. 2 $5; від ОДВУ „Дочки України" ч. 54 $10; В. Тимчук $2; Ю. Куць $5; М. Гуцул $2.50. **Пасейк, Н. Дж.:** від ОДВУ ч. 34 $5; УЧХ ч. 34 $10; В. Матвіяс $5; о. С. Мусійчук $2. **Бабилон, Л. Ай., Н. Й.:** Від. ОДВУ ч. 39 $50. **Тонтон, Масс.:** Від. ОДВУ ч. 40 $25; Сестр. Ольги Барараб $5; Н. Семеґен $10. **Честер, Па.:** Союз Українок $15; Українсько-Американський Дім $5. **Ню Кесел, Па.:** Ю. Лисенко $5. **Ню Бритен, Конн.:** Від. ОДВУ ч. 66 $15. **Алентавн, Па.:** Від ОДВУ ч. 23 і УЧХ по $5. **Вотерсліт, Н. Й.:** Від. ОДВУ ч 21 $10. **Вунсакет, Р. Ай.:** Сестр. Неп. Зач. Преч. Діви Марії $10; Союз Українок, від. 29 $15. **Кліфтон, Н. Дж.:** Тов. Укр. Січ $5. **Брістол, Конн.:** від. УНС ім. Івана Франка ч 390 $5. **Вілмінґтон, Дел.:** Від ОДВУ ч. 35 $20. **Сентрал Фолс:** від. ОДВУ ч. 44 $10. **Ембридж, Па.:** Від. ОДВУ ч 36 $25; Анастасія Галабан $5. **Вілмінґтон, Дел.:** Від. ОДВУ ч. 35, Сестр. Пр. Богородиці, від. УНС ч. 151 по $10. **Менчестер, Н. Г.:** Від. ОДВУ ч. 42 $10. **Ссйлем, Масс.:** Від. МУН ч. 60 $10. **Ню Гейвен, Кон.:** Укр. Ч. Х. ч. 19 $5. **Йонґставн, О.:** Укр. Гор. Клюб $10. **Судбері, Онт., Канада:** Г. Труш $3. **Ст. Боніфас, Канада:** Укр. Прос. Тов. $1. — Разом зложили на Зїзді $1,061.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбдуться в неділю, 18 жовтня, в годині 2-гій пополудні. На ці збори мають прийти всі члени, бо маємо важні справи до полагодження. Напоминаємо довгуючих членів, щоб сповнили свою належитість, або будуть суспендовані. На зборах буддемо принимати нових членів без вступного і оплати лікаря. Користайте з цеї нагоди. Просимо родичів, щоб вписали свої діти до У. Н. Союзу. Тепер є 3 кляси для обезпечення дітей, можуть собі вибрати, котру хотять. Просимо членів щоб дітей на збори не виправляли, тільки самі приходіть і приводіть нових кандидатів. Член, котрий приведе одного члена, дістане нагороду від У. Н. Союзу. — Гр. Волянський, предс.; Н. Крупа, кас.; І. Маркович секр.

—o—

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Члени Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70 У. Н. С., обовязані явитись **в неділю, 18. жовтня ц. р., в год. 11-тій рано** в галі церковній до участи у Святі Героїв. — Уряд Тов.

ВЕЛИКЕ ТЕАТРАЛЬНЕ ВИДОВИСЬКО В ПОМПЕЯХ.

Серед руїн старинних Помпеїв підготовляють велике мистецьке видовисько, що ним будуть „Муки св. Севастіяна" Д'Анунція. Цю сценічну містерію великого італійського поета перший раз виставили тому 25 літ у Парижі в театрі Шатле. В Італії цього твору ще досі не виставляли. Начальні ролі в містерії, що буде цим разом виставлена на тлі амфітеатру в Помпеях, поручили найславнішим акторам сучасного італійського театру.

Непорозуміння.

— Матвію, наслідки того, що сталося, припишіть собі самі.

— Це не може бути, прошу пана, бо я зовсім не вмію писати.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

(31)



Ускочивши в нетри, Тарзан не біг прямо стежкою, тільки скрутив на бік, щоб загубити слід за собою. Сховавшися серед корчів, він посадив Оранда на землю і зараз взявся завязувати йому ногу. Наперед він витягнув стрілу з литки, а потім приклав зілля та перевязав шматою. Зробивши це, він узяв Оранда знов на плечі та пустився в дорогу.

Та ледви уйшов кілька кроків, побачив перед собою маленьку малпу Нкіму. Вона зраділа, що її несподівана поява здивувала Тарзана. „Я не хотіла там бути", верещала вона". Вони обридливі погані. Але я їх не боюся. Коли вони прийдуть сюди, то ми їх повбиваємо. Правда, Тарзане?" Біля Тарзана вона все почувалася дуже відважною.

Орандо не хотів, щоб Тарзан таскав його на своїх плечах. Одначе Тарзан сам примусив його до цього. „Ти не віриш, що я є людиною-леопардом?" — Орандо запитався. „Ні", відповів Тарзан, „я переконаний, що це Собіто є ватажком людей-леопардів у твойому селі. Він навмисно підклав шкіру леопарда у твою хату і фальшиво обвинуватив тебе".

„Але чому?" — запитав здивований Орандо. „Він знав, що я обороннику тебе", відповів Тарзан. „У той спосіб він плянував роздмухати ненависть людей до нас обох, щоб вони нас обох прогнали. Плян цей йому вповні удався. Собіто є дуже хитрий чоловік, Оранде. Але я і Собіто ще стрінемося. Наша боротьба ще не закінчена".